

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ЕЙДЕТИКИ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Традиції ейдетики сягають своїм корінням епохи античності. Давні греки вважали, що людина думає, мислить ейдосами – образами. У її розумі, як на восковій табличці, виникають відбитки – образи того, про що вона думає, говорить, і в такому вигляді утримується в пам'яті. Уперше термін «ейдетика» був озвучений німецьким психологом Еріком Йеншем, який вважав що «ознакою ейдетизму є – емоційна забарвленість образів» і довів, що образне мислення – закономірна стадія дитячого розвитку.

Основні методи ейдетики, які активно впроваджують у практику формування природничої компетентності сучасні учителі початкової школи.

Метод фантастичної розповіді. Учні початкової школи надзвичайно важко запам'ятати низку природничих понять, які не пов'язані між собою. Наприклад: злива, барабан, кінь, трава, гніздо, книга. За методикою ейдетики потрібно уявити образ кожного слова та уявно пов'язати з образом наступного, малюючи в уяві фантастичний мультик або складаючи фантастичну розповідь. Орієнтовно така розповідь може виглядати так: «Надворі почалася сильна **злива**. Дощові краплі гучно стукали по **барабану**. Цього гуркоту дуже злякався **кінь**. Щоб заспокоїтися, кінь попрохав у свого господаря жмуток **трави**. Господар вирішив, що трава знаходиться у **гнізді** великого птаха. Він зазирнув туди, та побачив лише **книгу**, яку залишила у гнізді мудра Сова».

Авторську методику розвитку у молодших школярів образного сприймання природи за рахунок активізації чуттєвого сприймання світу пропонує професор Г. Тарасенко (м. Вінниця). Дослідниця наголошує, що потрібно навчити дітей відчувати природу на колір, на смак, на запах. Це можливо здійснити завдяки проведенню **«творчих етюдів»**, які ґрунтуються на завданнях типу: *«Пошукайте «золото» осені: вкажіть жовто-зелені, руді, мідні, лимонні, жовтогарячі, бронзові, коричневі листочки»*; *«Знайдіть у навколишньому якнайбільше відтінків червоного кольору: вкажіть багряні, пурпурні, лілові, вишневі, фіолетово-червоні, бордові листочки» та ін.* На думку Г.Тарасенко, виконання подібних завдань, сприяє розвитку у дітей належної культури сенсорної реакції на довкілля, що є основою для створення в майбутньому асоціативних образів [1, с. 58].

Метод співвідчуття – дозволяє підсилити уявлення учнів. Використання даного методу ейдотехніки сприяє розвитку сили, інтенсивності образів. Метод співвідчуття розвиває уміння викликати і усувати образи за власним бажанням. А це, в свою чергу, дає владу над світом образів. За допомогою такого методу, можна, наприклад, запам'ятовувати назви квітів. Потрібно перетворити слово-назву квітки в співвідчуття, яскраво уявляючи при цьому одну з характеристик: запах, колір, звук, форму та ін. Наприклад, айстра – уявляємо зірку, яка за формою схожа на айстру; тюльпан – уявляємо тюрбан (нерозпущений пуп'янок тюльпана чимось

схожий на цей головний убір); м'ята – уявляємо як ручки мнуть листки м'яти, і водночас відчуваємо сильний освіжаючий запах.

Передумовою для використання даного методу є робота з «навчання учнів визначати суть об'єкта природи через образ-асоціацію за рахунок активізації емоційно-образного осмислення учнями чуттєвих вражень» [1, с.58]. Така робота ґрунтується на використанні авторського прийому Г.Тарасенко – **«метафоризації об'єктів і явищ навколишнього»**. Дітям можна пропонувати виконати завдання **«На що схоже?»**. Наприклад, бурулька – морквина, цвях; верба – дівочі коси; снігопад – білі метелики, листопад – осінній десант; дощик – сльози природи; ожеледиця – весела ковзанка зими. Як зазначає дослідниця, «сама метафоризація ставить дитину в художню позицію щодо природи, адже метафора є результатом цілісного, нерозчленованого її сприймання. Метафора ніби оголює естетичну суть об'єкта і змінює ракурс його оцінювання під кутом виразності» [1, с.59].

Метод регресії – (від лат. regressus – зворотний рух) – дає змогу учителю звернути увагу учнів на достатньо нові, раніше не згадувані події [2]. І.Матюгін пише: «Під час регресії ми можемо згадати дрібницю, але вона може стати островом, на якому захочеться затриматися і пережити заново зустріч з загубленим часом. Ці зустрічі завжди емоційно забарвлені» [3, с.29]. Наприклад, учитель ставить завдання:

«Уявіть. Ви вперше вийшли на прогулянку до лісу. Побачили маленьку білочку. Що ви відчуваєте? Які емоції переполюють вас?»; «Уявіть, ви зовсім маленькі. Мама везе вас у колясці. Ви піднімаєте очі до гори і бачите багато білих хмаринок. Вони живі? Вони біжать? Що ви відчуваєте?» та ін. Для підсилення емоційності образів учитель може використовувати музику, що підходить за характером до змісту завдання.

Таким чином, ейдетика представляє нову освітню технологію, що дозволить кожному учню комфортно та легко здобувати нові знання у будь-якому віці, отримуючи задоволення від реалізації своїх здібностей.

Список використаних джерел

1. Тарасенко Г.С. Інноваційні підходи до мовленнєвотворчої роботи з обдарованими дітьми в контексті підготовки їх до школи / Г.С. Тарасенко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка (початкова освіта). – 2010. – № 1. – С. 56-61.
2. Антощук Є. Знайомтеся: ейдетика: (техніка запам'ятовування) / Є. Антощук // Шкільний світ. – 2000. – №8. – С.9.
3. Матюгін І.Ю., Рыбникова І.К. Методи розвитку пам'яті, образного мислення, уявлення / І.Ю. Матюгін, І.К. Рыбникова. – М.: Ейдос, 1996. – 59 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>